Nro 11.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 5. LUTEGO ROKU 1799. we WTOREK.

z Londynu od dnia 1, do 18. (przez Francyą.)

Naywiększą osobliwością kraiu naszego, ieſt teraz wprowadzana Unia *Irlandyi z Anglią.*— Rys tey Uniy ieſt naſtępuiący. „ W parlamencie *Angielſkim* ma zaſiadać 32. *Irlandzkich* parow, to ieſt 28. świeckich i 4. duchownych z pomiędzy biſkupow. Parowie *Irlandzcy* ktorzy nie są z *Irlandyi* wybierani, nie mogą w niższey izbie *Angielſkiey* reprezentować inne miaſta lub powiaty. Król ma prawo tworzenia parow *Irlandzkich* dla utrzymania zaszczytu szlachectwa, aby to nigdy nie wygaſło. Deputowani miaſt do niższey izby parlamentu z *Irlandyi* wybrani, nie powinni przenoſić liczbę 100 członkow, to ieſt z każdego wielkiego miaſta po iednym, co wynieſie 42. Deputowanych, procz tego połowa 108 miaſt pomnieyszych wyszle iednego członka z każdego miaſta do iednego parlamentu, a druga połowa do drugiego, i tak zawsze na przemiany. Stolica i miaſto *Cork* może poſłać po dwoch reprezentantow. Takim więc sposobem cała reprezentacya ſkładać ſię będzie z 98 osob. Vice-Krol i dwor iego, W. Kanclerz, orator, i pierwſi urzędnicy ſtanu iako też wszelkie inne teraźnieysze doſtoyności, zoſtaną zawsze bez zmnieyszenia ich pensyi lub władzy, w possessyi mieysc swoich. Poddani *Irlandzcy* używać będą rownych praw handlowych z *Angielſkiemi*. Cła między obu kraiami będą rowne poſtanowione, tak iednak aby na rękodzieła *Irlandzkie* ieszcze w młodocianym wieku zoſtaiące wzgląd winny był zachowany. Skarb *Irlandzki* będzie oddzielnym tak iak ieſt teraz. *Anglia* i *Irlandya* każda za ſiebie będzie w odpowiedzi za własne długi. Przyszłe wydatki *Irlandyi* maią bydź w proporcyi wydatkow *Angliy* poſtanowione. Jeżeli przychody *Irlandyi* przenoszą wydatki, na ow czas zbywaiące summy maią bydź obracane na polepszenie uprawy kraiu, lub zmnieyszenie długow *Irlandzkich*, i zniszczenie taxow.

Oſtatniego wtorku obiedwie izby Parlamentu odłożyły ſwoie ſeſſye, aż do 22. t. m. Na tenczas zgromadzą ſię dla przyięcia poselſtwa Krolewſkiego względem połączenia *Irlandyi z Anglią*, a po przeczytaniu tego poselſtwa, zawieszenie ſeſſyow na nowo do 12. Lutego przedłużone zoſtanie, dla dania czasu członkom Parlamentu, ażeby ſię mogł w tak ważney naradzać okoliczności.— Sztafeta z *Irlandyi* do Xięcia *Portland* przeſłana, doniosła wiadomość o wielkich poruszeniach w *Dublinie* z powodu proiektu połączenia obydwoch kroleſtw; iż akademia, kupcy, bankierowie, i prawnicy pokazali ſię temu przeciwnemi przekładaiąc, iż przez nieobecność Parlamentu miaſto *Dublin* naywiększe ponioſłoby ſzkody; Naprzeciw tym ſtawiaią manufakturzyſtow ze śrzodka kraiu, ktorzy maią żądać tego połączenia iako dla ſiebie nader pożytecznego.— Całe hrabſtwo *Dublińſkie* oświadczyło ſię przeciw Unii, a hrabſtwo *Down*, *Longford*, *Meath*, *Clare*, etc. maią wkrotce zebrać zgromadzenia ſwoie dla naradzenia ſię w tey ważney ſprawie. P. *Grattan* naczelnik partyi oppozycyiney *Irlandzkiey*, który teraz z *Londynu* do *Dublina* powrocił, będzie wybranym do tego celu od Hrabſtwa *Wicklow-Dublin* zarzucony ieſt pismami za i przeciw Unii. Wielu ſię iednak ſpodziewa, iż w Parlamencie przeydzie większością głosow. Dziennik *Anti-Separatiſt*, którego autorem ieſt osoba wielkie znaczenie maiąca, a który ma w zamiarze przygotować umyſły ludu do tego kroku, wſkazuie ſłuszną obawę nowych z tego powodu zaburzeń. – Mieszkańcy *Dublina* zgromadzili ſię dnia 10. Stycznia, podług wezwania, które uczynionym było pod prezydencyą wielkich ſzeryfow *Darley i Howe*. Na tym zgromadzeniu poſtanowili: 1. Iż handel i konſtytucya kraiowa będąc dziełem Parlamentu *Irlandzkiego*, on tylko sam wspierać go powinien.— 2. Iż ſtale przywiązani do osoby i rządu J. K. Mci, i doſkonale przekonani, iż teraznieyszy ſtan pomnożył pomyślność państwa W. *Brytanii*, naganiaią prawodawcze z *Anglią* ziednoczenie, iako naturalnym ich intereſſom ſzkodliwe, i zmierzaiące do oziębienia przychylności, która ſprzyiaznia lud dwoch braterſkich narodow, i wznieca nieuleczone między dwoma kraiami zazdrości.— 3. Iż ziednoczenie prawodawcze znioſłoby Parlament, dla wysyłania tylko *Irlandczykow* do senatu *Aagielſkiego*, i tym ſposobem wolną konſtytucyą kraiową zamieniłoby w rząd ſamowolny i nieodzowny.— 4. Iż lud ma w niższey izbie Deputowanych, a nie panow; iż konſtytucya kieruie i ogranicza poſtępowanie Parlamentu, i że prawodaſtwo nie może odmieniać, a tym mniey obalać teraznieyszey formy Rządu. — 5. Iż wzywaią wszyſtkich ſwoich braci iakieykolwiek religii, ażeby ſię do nich łączyli we wszyſtkich ſwoich konſtytucyinych uſiłowaniach, dla utrzymania ſwoiego handlu i ſwoiey niepodległości.— 6. Iż ktokolwiek poda wniosek maiący za zasadę znieſienie Parlamentu tego Kroleſtwa, uważanym będzie iako nieprzyiaciel *Irlandyi*, związkow z W. *Brytanią*, i zaprzyſiężoney konſtytucyi. Rozchodzi ſię pogłoſka, iakoby P. *Forſter* mowca izby *Irlandzkiey*, miał oświadczyć, iż nieuczyni żadnego wnioſku ſtosownego do połączenia, gdyż to byłoby przeciwnym konſtytucyi.

Naynowsze liſty z *Brazyliy* donoszą, iż tam w pewnych okolicach dała ſię okazywać w' mieszkańcach nieiaka ſkłonność do zasad *francuzkich*, i że dowodzcy wzywali liſtami biſkupow do ogłaszania wolności i zwołania zgromadzenia narodowego. 50. takowych dowodzcow zoſtało schwytanych, dwoch z pomiędzy nich gardła sobie poderzneli. Woyſko przywrociło wſzędzie spokoyność.— W oſtatnich liſtach z *Lizbony* donoszą, iż *Guillemardet* miniſter *Francuzki* w *Madrycie* żądał u krola *Hiszpańſkiego* audyencyi, dla donieſienia mu o wniyciu na okręt Generała *Buonaparte* w *Suez*.— Gwardye zoſtaną poſłane do *Irlandyi*.— Tomaſz *Grenville* puścił ſię znowu w drogę do *Berlina*.—Lord *Camelford* krewny lorda *Grenville* przyprowadzony tu zoſtał iako więzień ſtanu z *Douvres*, gdzie ugodę zrobił z iednym przewoznikiem, aby go zawiozł do *Francyi*. Przewoźnik ten dał znać do zwierzchności, a gdy wspomniony lord na bat iuż wſiadał, ſtraż zachwyciła go na ſamym uczynku. P. *Pitt* zwołał z tego powodu na dniu 17. Stycznia radę tayną, na ktorey hrabiowie *Camden i Liverpool*, tudzież P. *Dundas* obecni byli, poczym więzień oddanym zoſtał pod dozor poſłańcow ſtanu. Coraz ſię bardziey wyiaśnia, iż on w zamiarach patryotycznych do *Francyi* chciał popłynąć. Wspomniony lord, ieſt ten sam który płynąc do *Botany-Bay*, rozbił ſię o ſkały, a potym na małym ſtatku przybył do przylądka *Dobrey Nadziei*. Ma coś oryginalnego w charakterze swoim, noſi bardzo wielki ſtosowany kapelusz na głowie zupełnie oſtrzyżoney. W śmiałych przedſięwzięciach wielu przyrownywa go do *Sidneia Smith*.— Z liſtow prywatnych z *Bayonny* pisanych dowiaduiemy ſię, iż w okolicach *Bearn*, *Bigorre*, powſtały zaburzenia, Generał *Augereau* dowodzący armią nad granicą *Hiszpanij*, ogłoſił rzeczone okolice w ſtanie obleżenia, i ściągnął korpus od 18. tyſięcy ludzi, dla ich zabespieczenia. Z *Honduras* donoszą, iż *Hiszpani* attakowali tę osadę, z znaczną iednak ſtratą odparci zoſtali. Dodaią (co iednak wiarę przechodzi) iż attak uczyniony był od 30. okrętow rozmaitey wielkości, *Anglicy* zaś nie mieli iak tylko ſzaluppę *Merlin* od 18. armat. *Hiszpani* czynili do tego attaku przygotowania przez 18. mieſięcy, potęga ich lądowa ſkładała ſię z 15. tyſięcy ludzi, gdy tymczasem *Angielſka* była tylko od 1200. ludzi, między ktoremi 200. iedynie regularnego żołnierza znaydowało ſię.— Los teraznieyszy Krola *Sardyńſkiego*, nie dozwolił mu przyſłać zwyczaynych funduſzow na utzymanie tuteyszey kaplicy *Sardyńſkiey* w *Lincolns-Innfielde*, ktora od nowego roku ſtoi teraz zamkiętą. Naynowsze papiery *Amerykańſkie* donoszą, iż duch partyi w tym kraiu do niezmierney podnioſł ſię wielkości, i gubernator *Wentworth* więcey iak od 200. ſamiliow z iednego ſtanu *Neu Hampshire* był wezwany, aby nie dozwalał im przyſtępu do *Nowey Szkocyi Bryttańſkiey*.— Z *Jarmouth* popłyneły niektore okręty *Roſſyiſkie* do *Noore*.— *Sidney Smith* wyszły na okręcie *Tygrys* do *Gibraltaru*.— Lord *Macartney* gubernator przylądka *dobrey nadziei*, dla ſłabości zdrowia swego otrzymał pozwolenie nazad do *Angliy* powrocić.— Admirał *Nelson* przyſłał pod dniem 1. Grudnia rapport względem znaiomego zaięcia wyspy *Gozzo* pod *Maltą*, ktore zaszło na dniu 28. Liſtopada. Tamteysza załoga *Francuzka* z 217 ludzi złożona, odeſłaną zoſtała do *Francyi*, a na wyspie *Gozzo* bandera *Neapolitańſka* ieſt zatkniętą.— Wczoray była zwołana rada tayna gabinetu, względem poselſtwa krola podać ſię maiącego w intereſsie Unii *Irlandyi z Anglią*.—*Grattam-Foxem Irlandzkim* nazwany, tak od nieiakiego czasu znienawidzony, iż ulicę do szubienicy prowadzącą nazwano jego imieniem, ſtał ſię znowu bożyszczem ludu. Spijano jego zdrowie w iednym klubie, po trzy razy w mniemaniu iż ſtanie ſię połączeniu przeciwnym. W innym także klubie *Dublińſkim*, ſpijano naſtępuiące zdrowie: Oby ten który uczyni w Parlamencie wniosek połączenia, mógł doświadczyć losu *Cezara*.—Miaſta *Cork*, *Waterford*, są za złączeniem, gdyż w tym swoy własny spodziewaią ſię znaleść pożytek. *Dublin* ſię temu sprzeciwia. W dzień w którym vice-krol ma ſię udać dla tey okoliczności do Parlamentu, mieszkańcy maią poprzypinać po drzwiach i po rękach karteczki z napisem: *Niechcemy Połączenia*.— Donieſiono było z *Plymouth* pod d. 16., iż flotta *Breſteńſka* wyszła na morze, lecz same oppozycyine pisma tę wiadomość zbiiaią. Dodano było, iż *Francuzi* zabrali wyspę *St Marcouf*, lecz Admiralicya ieszcze o tym nie ieſt uwiadomiona. Admirał *Thompson* wypłynął także dnia wczorayszego z *Portsmouth* z 8. okrętami liniowemi dla krążenia przed *Breſtem*, na mieysce Admirała *Gardner* ktory ztamtąd powrocił.

Na wſzyſtkie ſtatki znayduiące ſię w Przylądku *Dobrey Nadziei*, włożone zoſtało *embargo*, ztąd domyślaią ſię o zamiarze wyprawy na morze czerwone przeciwko osadom *Francuzkim* w *Indyach*. —Flotta powracaiąca z *Chin*, ma

przywieść przeszło 24. milliony funtow herbaty. — Piszą z *Lizbony* pod d. 22. Grudnia, iż dwa cudzoziemſkie regimenta maią popłynąć na morze śrzodziemne. — Ex-Dyrektor *Barthelemy* i Generał *Villot*, wyiechali z *Martyniki* dla doſtania ſię do *Anglij*. — Mowią iż Xże *de Portland* ſkłada swoy urząd ſekretarza ſtanu, i że mieysce to obeymie Lord *Cambden*. — W *Martynice* czynią przygotowania do wyprawy przeciwko *Surinam*. — Rzeczą ieſt bardzo podobną, iż utworzy ſię proceſs z wynikłego zapytania, kto ma naywiększe prawo do zabranych przy brzegach *Irlandzkich* przez Pana *Warren* okrętow *Francuzkich*. Lord *Bridport* od ktòrego ſię był odłączył, a ktòry dowodził flottą w kanale, żąda trzeciey części tey zdobyczy, ale Admirał *Kingsmill* i jego officerowie takową pretensyą nie uznaią za ważną. — Przy *Portsmouth* ma być wyſtawiony obeliſk tryumfow morſkich, 135. ſtop wysoki, na pamiątkę odnieſionych w tey woynie zwycięztw. Cztery ſtrony tego obeliſku będą rożnemi trofeami ozdobione, a na każdey z nich głowa Admirałow *Howe*, *Duncan*, *Vincent* i *Nelson* laurem okryta. Na podſtawie będą imiona okrętow i ich kommendantow wyryte. — *Maurycy Spillard* ſławny wędrownik piechotny, powrocił tu z podrożow ſwoich i myśli teraz udać ſię do *Ameryki*. Już on 89,000 mil *Angielſkich* uszedł piechotą, dla czynienia tym lepszych dochodzeń w botanice i mineralogiy, tudzież uważania zrzodeł i biegu rzek. — Doktor *Logan* wyſłany do Dyrektoryatu w *Paryżu* od *Francuzko-Amerykańſkiey* partyi, powrocił iuż do *Ameryki*. Przywiozł z sobą depesze z ktorych iednak ani sekretarz ſtanu *Amerykańſki*, ani Generał *Washington* nie byli kontenci. Podług nowey taxy na dochody, naſi maiętni panowie muszą wielkie summy płacić. P. *Bedford* płaci na rok 11,000 funtow, xiąże *Northumberland* 8000. xiąże *Bedford* 5000 etc. — Dowodźca insurgentow *Holt* z *Irlandyi* do *Botanybay* zoſtał przewiezionym, mocno ſię użalał na niedotrzymanie mu ſłowa. — Przez utworzone korpusy ochotnikow, mamy teraz do 200,000 ludzi przeznaczonych na obronę kraiu. — Mowią, iż *Tippo Saib* poſtawił ſię w ſtanie zupełnie nieprzyiacielſkim, i zerwał wszelką kommunikacyą kraiu swego z *Carnatie*; woyſka *Angielſkie* miały wyruszyć w pole pod kommendą G. *Harris*, w zamiarze napędnięcia na *Misore*. Oſtatnie iednak liſty z *Madras* nic o tym nie wzmiankuią. — Kompania *Wschodnio-Indyiſka* zakończyła oſtatni pułroczny podział dochodow ſwoich. P. *Henthmann* donioſł, iż wkrotce uczyni bardzo zyſkowny wniosek dla lorda *Nelsona*. Jeżeli *Nelson* przeszkodzi przeyściu armiy z *Egiptu* do *Indyow*, na ow czas kompania wiele mu winna będzie. — Dług narodowy *Angielſki* wynoſił w roku 1793 dnia 5. Stycznia 248,483,782 funtow, na *S. Jan* w roku 1798. zebrał ſię do 468,424,967. tak dalece, iż przez ten mały przeciąg czasu przybyło długu 219,941,185. funtow. — W początkach teraźnieyszego roku tak liczne były pożary w *Londynie*, iak tego od dawnego czasu nie pamiętaią. — Lord *Holland* okazał w parlamencie podziwienie swoie z tak długiego przebywania milicyi *Angielſkiey* w *Irlandyi*, lecz lord *Grenville* utrzymywał, iż naſienie insurrekcyi tak głęboko tam ſię wkorzeniło, iż ieszcze przez długi czas *Irlandya* bez woyſk *Angielſkich* obeyść ſię nie może. — Hrabia *Moira* czyni przygotowania do wyiścia na morze z woyſkiem od 30,000 ludzi. Wielu daią mu przeznaczenie do *Niderlandow* lub *Hollandyi*. — Z *Lerwich* piszą pod dniem 18. Grudnia, iż tam widziano z daleka 9. nieprzyiacielſkich okrętow, ktore iednak wkrotce z oczu zniknęły. — Liſt z *Dublina* pod dniem 14. donoſi co naſtępuie. Pogłoſka chodzi, iż obie partye, oraniści i ziednoczeni *Irlandczykowie* zaczynaią ſię łączyć z sobą, i że iuż daią ſię widzieć wſtążki z napisem *Przebaczenie* i *zapomnienie*, tudzież mundury anti-uniy zielone z żołtym, na guzikach zaś napis *Zadney Uniy*. Dziś przybyło tu 3000 woyſka *Angielſkiego*, ktore lud nazywa *dowodami za Unią*.

z Paryża dnia 17. Stycznia.

Flotta *Angielſka*, ktòra była od burzy odpędzona, znowu na nowo błokuie *Cadix*. — Podług dziſieyszego monitora, *Championnet* ma mieć ſwoią kwaterę głowną w *Feodi* w kraiu *Neapolitańſkim*. — Na kandydata do Dyrektoryatu, przeznaczaią tu niektòrzy Ob. *Sieyes* i *Jean Debry*. — Liſty prywatne z *Madrytu* donoszą ciągle o negocyacyach pokoiu między admirałem *Maſſaredo* i lordem *St. Vincent*. Hrabia *Cabarrus*, ktòry ſię tu znayduie, otrzymał potrzebne paszporta, tylko pod warunkiem, iż żadnego taiemnego nie ma zlecenia, a nawet dano mu do zrozumienia, że chętnieby przyięto przyspieszenie przez niego wyiazdu.

Wiadomo ieſt, iż Dyrektoryat mocno ieſt teraz zatrudniony. Liczni kuryerowie przybywaią do *Luxemburga*, i ztamtąd są wyprawianemi. Kommunikacye z *Wiedniem* są częſte. Ztąd wnoszą, iż negocyacye ieszcze ſię odprawuią. — Już odtąd nie w gorącym kraiu *Guyanny*, lecz na wyspie *Oleron* deportowani żyć będą. Oſtatnie donieſienia zapewniaią o śmierci *Brottiera*, *Vilharnois* i kilku innych deportowanych.

Dziennik *Klucz Gabinetow* zawiera w sobie liſt z *Alexandryi* pod d. 9. Liſtopada z nowemi szczegułami o insurrekcyi w *Kairze*. Liſt ten pisany ieſt przez iednego z uczonych ktòry pisze do iednego z ſwoich przyiacioł w *Paryżu*. Umieszczamy niektòre z niego wypisy: „Niespodziewałem ſię wyieżdżaiąc z *Paryża*, ażeby mogło zayść takie zdarzenie, ktòreby przerwać mogło wszelką kommunikacyą między *Francyą* i tą nową osadą. Pisałem przez wſzyſtkie okręty ktòre wychodziły z tego portu, lecz nie wiem czy moie liſty dochodzą od czasu zniszczenia naszey flotty i oblężenia ſtanowiſka *Alexandryiſkiego* przez *Anglikow*. Od 15. dni *Moſkale* i *Turcy* pokazali ſię wraz z niemi przed portem. Dnia 15. wieczorem ieden z braci Generała *Buonaparte* wyſłany zoſtał do *Francyi* z wiadomościami i chorągwiami wziętemi w bitwach do tego czasu ſtoczonych. Dziś lub iutro inny ſtatek wyſłany będzie do Rządu. Ja z moiey ſtrony donoszę ci niektòre szczeguły. Wiadomo ci z iaką byſtrością podbiliśmy *Egipt*, ile wytrzymaliśmy trudow. — Tym czasem *Turcy* zdziwieni naszym wtargnieniem, i raczey zwyciężeni niżeli podbici, nie mogą ſię przyzwyczaić do przyięcia prawa od tych, ktòrych oni nazywaią niewiernemi, mianowicie odtąd iak ſię dowiedzieli o wypowiedzeniu woyny przez Portę *Ottomańſką*. Szczęściem iż ten narod pomieszany ieſt z *Grekami*, *Zydami*, *Koptami*, *Frankami*; przez co wzaiemna nieufność oſłabia ich przedſiewzięcia, iakie układaią w swoich meczetach, do ktòrych nikt nie ma przyſtępu. Potrafili iednak w *Kairze* uſkutecznić dnia 21. Października bunt przez dwa dni trwaiący. Liczba poległych buntownikow wynosi do 2. lub 3. tyſięcy ludzi. Nam zaś zabili około 200. między ktòremi Gener: *Dupuis*, ktòry kommenderował w *Kairze*, i wielu innych inżenierow, otoczonych w domu G. *Cafferelli Dufalga*, ktòry ſię tam w ten czas nie znaydował. Uczeni artyści dla odległego ſwego mieszkania niedoznali żadnego attaku, *Grecy* niełączyli ſię z buntownikami, owszem w kilkaſet wzieli ſię do broni przeciwko *Turkom*, i dzielnie wraz z nami walczyli. Jeſt rzeczą godną uwagi, iż w dzień tego buntu zabiiano *francuzow* płynących prawą odnogą *Nilu*; iż wszczęły ſię zaburzenia w niższym *Egipcie*, iż *Anglicy*, *Moſkale* i *Turcy* złączeni uſiłowali attakować *Alexandryą*, lecz czuyność garnizonu i uzbroienie *Francuzow* wszyſtkiemu zapobiegło. Dniem przed wszczętym buntem wyiechałem z *Kairu*. Nasza karawana przechodząc ſtepy od *Rozety* aż do *Abukir*, była napaſtowana od *Arabow Beduinow*, broniliśmy ſię szczęśliwie i kończyliśmy naszą drogę. To połączenie czasu w attakowaniu, było zapewne uporządkowane, i wierzyć można, iż ſię do tego *Anglicy* przyłożyli. Nasze położenie każe nam być co moment oſtrożnemi. W każdey podroży trzeba mieć eſkortę chcąc być bespiecznym od wyſtrzałow *Arabow Beduinow*, ktòrzy ſię podkradaią, aż pod nasze ſorpoczty. Zresztą zoſtaiemy tu w pięknym klimacie. Oprocz wina, na ktòrym nam zbywa, mamy wszyſtkiego w nader wielkiey obſitości, za tanią cenę. Stanowiſka naszey armii ułatwiaią nam kommunikacyą ze wszyſtkiemi częściami *Egiptu*. Nasze fortyfikacye czynią nas Panami wszyſtkich drog do *Syryi*, z drugiey ſtrony ſtepy ſłużą nam za granice; G. *Desaix* zaymuie wyższy *Egipt*, gdzie ſię ugania za *Murad Beiem*, ktòry ſię tam schronił z resztą ſwoich *Mammelukow*, i w oſtatniey bitwie niezmierną ponioſł klęſkę. *Ibrahim-Bey* z ſwemi ſkarbami i kobietami ſchronił ſię do *Gazy*, gdzie iuż więcey o niczym nie myśli. Możemy iuż przeto być pewnemi, iż operacye woienne są na ten moment ſkończone, chiba dopiero na wiosnę *Turcy* mogliby czynić iakie układy z flottą znayduiącą ſię przed *Damiettą* i *Alexandryą*. Generał kommenderuiący ieſt w naywiększey o los ſwoy ſpokoyności, a przykład iego wszyſtkim męſtwa dodaie.

Jeſt wielkim podobieńſtwem (wyraża ieden pòł urzędowy dziennik) iż nasze woyſka weszły iuż do *Neapolu*, i lubo oſtrość zimy i złe drogi, opoźniły urzędowne tey wiadomości przyſłanie, niemniey iednak zdaie ſię pewną potym wszyſtkim co nam ieſt dotąd donieſiono. — Toż pismo zawiera w sobie Proklamacyą Generała dywizyi *Duchennes* kommenderuiącego lewym ſkrzydłem armii, wydaną do mieszkańcow kroleſtwa *Neapolitańſkiego*.

Dnia 19. Stycznia.

Rząd ogłoſił dziś naſtępuiące odebrane przez ſiebie depesze o dalszym poſtępowaniu armij *Rzymſkiey*:

W głowney kwaterze w Calvi dnia 15. Nivos (4 Stycznia.) — „Obywatele Dyrektorowie! Oczekiwałem z wielką niecierpliwością na ſkutek operacyow moich woiennych, abym wam dał wiadomość o powodzeniach armii. Trzeba było wiele pokonać zawad dla ich oſiągnienia, ciągłe ulewy, śniegi, wezbranie potokow, insurrekcye wieśniakow trudzących ſkrzydła naszey armii, niszczących moſty, przerywaiących nam kommunikacye, wzbudzały we mnie żywą niespokoyność, lecz waleczność armii, i zapał dowodzących officerow, wszyſtkie te przemogła zawady, a ia mam honor wam dziś donieść, iż Rzplta *Francuzka* zoſtała panią obu prowincyow *Abruzzo*, przez zdobycie *Pescary*, iż woyſka iey zaięły fortecę *Gaeta*, a prawe ſkrzydło armii *Rzymſkiey* ſtanęło przed *Kapuą*. Wſkażę wam tu tylko punkta przechodu armii, zdałem zaś na mego ſzefa ſztabu wyższego, aby opisał obszernieysze w tey okoliczności ſzczeguły. Pierwsza dywizya pod rozkazami G. *Macdonald* zoſtaiąca, po nayprzykrzeyszych marszach przeszła rzekę *Garigliano* we dwoch punktach, *Ceprano* i *Isola*; drogi były okropne, ſtanowiſka przed tą rzeką uſortyfikowane ſtraſzną poſtać miały; nieprzyiaciel zoſtawił tam 80. sztuk armat. Kiedy wspomniona dywizya taki obrot wykonała, oddaliłem Generała *Rey* do *Terraciny*, z 7mym i 25tym regimentem ſtrzelcow, iednym legionem cudzoziemſkim i kilku lekkiemi armatami. Miał on rozkaz zdobyć baterye w *Itri* wyſtawione w wąwozach *Fondi* zwanych, 7. ſztukami armat osadzone, co też uzupełnił, zleciłem mu także zaiąć *Gaeta*, przeyść przez *Garigliano*, i ſtanąć pod *Kapuą*; nikt lepiey nie może wykonywać rozkazow, iak ie Generał *Rey* dopełnia. — W tych okolicznościach G. *Kellermann*, ktòrego ſzczątki kolumny *Damas*, rownie iak opor miaſta *Viterbo* odciągały od armii, donoſi mi nakoniec, iż poraziwszy Generała *Damas*, podbiwszy *Viterbo*, i uwolniwszy ieńcow *francuzkich*, ktòrych to buntownicze miaſto w zakładzie trzymało, poſtępuie na przod dla złączenia ſię z armią, dałem rozkaz kawaleryi iego, aby ſię w *Ceprano* ziednoczyła z pierwszą dywizyą, reszta zaś woyſka z artylleryą połączyła ſię w *Fondi* z Generałem *Rey*. Pierwsza dywizya przeszedłszy *Garigliano*, trzema kolumnami ściąga pzed *Kapuę* i wzywa to miaſto do poddania ſię. G. *Mack* w osobie własney dowodząc, odpowiada, iż zaſłoniony od *Volteano*, maiąc procz tego zamek i oboz oszańcowany, chce ſię bronić iak naymocniey. Na taką odpowiedź Generał *Macdonald* daie znak do attaku, dwie reduty zdobyte zoſtały przez grenadyerow 30tey pułbrygady, my traciemy kilku ludzi, a waleczny Generał *Mathieu* ma zgruchotaną rękę. Wszyscy co go znaią, mocno są dotknięci tą klęſką, a Rzplta poſtrada na nieiaki czas ſławnego woiownika. Przyszłym kuryerem oznaymię wam rożne dzieła wa-

leczności wielu woyſkowych. Generał *Rey* wierny zleceniom sobie danym, złączywszy ſię z woyſkami pod dowodztwem Generała *Kelermann* będącemi, ſtawa przed *Gaetą*, ta twierdza broniona przez 4000. ludzi, 70. sztuk armat, 22. mozdzierzy, maiąca żywności i ammunicyi na rok cały, a w porcie ſwoim 7. uzbroionych małych ſtatkow, wiele innych przewozowych, tudzież kilka zbożem naładowanych, oświadcza, iż ſię bronić pragnie. Generał *Rey* każe przed nią poſtawić iedną aubicę, i wpuszcza kilka kul do miaſta; wkrotce zamięszanie wszczyna ſię w załodze, generał nieprzyiacielſki żąda kapitulować, odpowiedz nasza była— poddać ſię albo żadnego pardonu— zezwolił na wszyſtko, załoga poszła w niewolę procz generała, 63 officerow odeſłanych zoſtało do własnych domow, z przyrzeczeniem, iż więcey nie będą ſłużyć przeciw Rzeczypospolitey *francuzkiey*. Znalezliśmy w twierdzy 100. tyſięcy ſuntow prochu, 20,000 karabinow etc.— Generał *Rey* zoſtawiwszy załogę w *Gaeta* rzucił moſt na rzece *Garigliano*, i dopędził pierwszey dywizyi przed *Kapuą*, znayduie ſię teraz w linii. Przygotowania do obrony porobione przez G. *Mack* czynią nadzieię, iż batalia ſtoczona zoſtanie, ktorą odprawię iak tylko kolumna Generała *Lemoine* idąca z *Aquila* do *Sulmona* złączy ſię zemną, rownie iak część dywizyi G. *Duhem*. Prawe ſkrzydło armii pod dowodztwem G. *Duhem*, po zręcznych i trudnych marszach, przybyło przed fortecę *Peſſara*, ktorą Generał *Mounier* opanował. Trzy tyſiące woyſka 44. armat, i kilka mozdzierzy, broniły tey twierdzy, załoga wyszła ze wszyſtkiemi honorami woiennemi, zoſtawuiąc broń w ſtokach. Znalezliśmy w ſamym mieście niezmierne magazyny, 12 tyſięcy ſuntow prochu, i 2 milliony ładunkow. Takie ieſt obywatele Dyrektorowie położenie armii *Rzymſkiey*, ktorą mam nadzieię nazwać wkrotce armią *Neapolitańſką*. Wszyſtkie rapporta potwierdzaią wyiazd Króla *Neapolitańſkiego*. P. *Pignatelli* mianowany zoſtał vice-krolem. Na dniu onegdayszym w St. *Germain* G. *Mack* żądał odemnie zawieszenia broni, przyłączam tu kopią liſtu iego i moy odpis (podpisano) CHAMPIONNET.

Wypis z liſtu Generała *Bonami* ſzefa wyżſzego ſztabu armij *Rzymſkiey* do Miniſtra woiennego z kwatery głowney *Tora* dnia 4. Stycznia. „Generał *Mack* zaſtraſzony powodzeniami armij *Francuzkiey*, i chcący pozyſkać nieco czasu do odebrania poſiłkow od Admirała *Nelson* przyrzeczonych, żądał zawieszenia broni; lecz to mu było odmowione. Przyłączam ci tu Obywatelu jego liſt wraz z odpowiedzią Generała kommenderuiącego. W *Kapui* znayduie ſię mocny garnizon; Generał *Mack* utrzymuie tę fortecę przez woyſko ſtoiące w obozie okopanym pod *Caserta*; i spodziewa ſię, że będzie mogł niedopuścić wniyścia do *Neapolu* naszey armij. W rapporcie moim z *Frescati* przeſłanym, donioſłem ci, że Generał *Rey* z ſiodmą i dwudzieſtą piątą połbrygadą ſtrzelcow konnych, z legionem cudzoziemcow i z kilku polowemi armatami posuwał ſię coraz daley, dążąc ku *Fondi*. Stanąwszy tam, odebrał rozkaz zdobycia bateryow, ktore zaſtaniały wąwoz S. *Jędrzeia*, wezwać do poddania ſię *Gaetę*, i przeyść przez *Garigliano*. Obroty Generała *Rey* w tym punkcie powinny były być napozor zagrażaiące, gdy tym czasem pierwsza dywizya we dwòch kolumnach idąca zabierała naſtępnie nayprzod oboz *Fayola* przed *Frascati*, potym oboz *Velletrie*, daley oboz *Ciſterna* i *Valmontone*. Generał *Lemoine* opanowawszy *Akwileię*, odebrał rozkaz udania ſię ku *Kulmona*, iako do punktu śrzodkowego wſzyſtkich drog prowincyi *Abruzzo*; ten ruch woyſka był decyduiący, miał òn kilkoraki zamiar, iuż to żeby napaſtować ſkrzydło lewe nieprzyiaciela w przytomności Generała *Duhem*, iuż żeby mu przeciąć drogę do cofnienia ſię, w przypadku oporu, iuż nakoniec żeby połączyć w iedno te obiedwie dywizye.— Generał *Duhem* z ſwoiey ſtrony miał poyść na zdobycie *Pescara*. Generał *Lemoine* w ſwoim marſzu do *Sulmona*, zaſłoniony był od kolumny, która idąc ku *Tivoli*, *Vicovaro*, *Securcola* etc. zabespieczyła lewe ſkrzydło pierwszey dywizyi i odkrywała razem prawe ſkrzydło Genereła *Lemoine*. Tym czasem pierwsza Dywizya przybywszy do *Piperno*, *Ferentino*, *Froſimona*, poſtępowała daley dwoma kolumnami; prawa pod kommendą Generała *Mathieu* złożona z 30. i 97. pułbrygady, niektòrych ſzwadronow 16. Regimentu dragonii i 19. ſtrzelcow, opanowała *Ceprano* i moſt na *Garigliano*. Lecz przeszedłszy *Fora*, *Allatri*, *Vecoli*, *Casamara*, wydarłszy ſzańce pod *Caſtelemio*, przeprawiła ſię przez *Garigliano w Iſſola* 11. Pułbrygada szła do *Kapui*, 12. do *Fora*, *Arpina*. Ta Dywizya w trudnym swoim marszu zabrała 80. Armat. Takie było położenie rzeczy od *Fondi* do *Sora*, gdy Generał *Kellerman* donioſł nakoniec o poddaniu ſię *Viterby*. Na tychmiaſt odebrał rozkaz udania ſię z *Rzymu* do *Piperno*, gdzie nocował dnia 10. Na tenczas Generał kommenderuiący oddzielił ſwoią kawaleryą, ktòrą przesłał do pierwszey dywizyi, rozkazuią, ażeby z resztą ſwoiego woyſka złączyła ſię z Generałem *Rey w Fondi*, gdzie przybył dnia 12. wieczorem. Pomoc, ktòrą Generał *Kellermann* przyprowadził do prawego ſkrzydła armii, dała ſposobność Generałowi kommender: do ścigania nieprzyiacioł; kazał zatym ſtanąć pierwszey dywizyi nad *Malſa*, z *Malſa* na przeciw *Tora* ku *Kapui*, *Venafro* i St. *Germain*, a nakoniec do *Calvi*. *Neapolitańczykowie* oprocz niektòrych ſtanowiſk przed *Kapuą*, utrzymuią to miaſto, lewy btzeg rzeki *Volturno i Campela Cazerta*. — Pomimo tego śmiałego marszu i zaięcia *Calvi*, Generał kommenderuiący nie był spokoynym o los swoich ſkrzydeł. Nie wiedział o Generale *Rey*, niemniey o dywizyach Generałow *Lemoine* i *Duhem*, ponieważ officerowie wiozący depesze, przymuszeni obieżdżać trzy części niezmiernego koła, ktòre armia zaymuie, nie mogli tak prędko po swoim wyiezdzie powrocić. Nakoniec w nocy z dnia 14. na 15. dowiedzieliśmy ſię o poddaniu *Peschara* i zdobyciu *Gaety*. Generał kommenderuiący oczekuie z niecierpliwością połączenia armij. Dywizye pomykaią ſię.

Liſt Generała Mack *do Generała* Championnet— *z Kapui dnia* 31. *Grudnia* 1798. „Mości Panie Generale. Odebrałem rozkaz od mego Rzędu, ażebym WPanu proponował zawieszenie broni, dla dania woyſkom obydwòch armii cokolwiek spoczynku po tylu trudach ktòre znoſić muſiały przez marsze pod uſtawicznym śniegiem i deszczem. Jeżeli ſię WPanu ta propozycya spodoba, oddawca tego liſtu moy Generał-Adjutant *Pignatelli* ieſt umocowany do traktowania z osobą iaką WPan zechcesz na ten koniec wyznaczyć, i do zawarcia tegoż zawieszenia broni w ograniczonym lub nieograniczonym sposobie podług tey linii iaką forpoczty obydwoch armiow zaymuią. Jeſtem etc.

(podpisano) *Kapitan Generał Mack*.

Odpowiedź Generała kommenderuiącego Championnet *do Generała* Mack —*w St Germin* 12. *Nivos* (1. *Stycznia*)— „Odebrałem Mości Panie Generale WPana propozycye zawieszenia broni; sama ludzkość ſię z niemi popisuie, a złe drogi, deszcze, śniegi, są pobudkami WPana. Lecz armia z swoią cierpliwością zwyczayną, iuż wſzyſtkie przebyła trudności, i niezoſtaie iey iak tylko opanowanie *Neapolu*. Idę dla uſkutecznienia iey chęci, i zadosyć uczynienia rozkazom moiego Rządu, ktory ſtoſownie do waszey armatney deklaracyi woyny, rozkazał mi ſię o tę zniewagę upomnić. Co do mnie, żal mi ieſt, iż moie inſtrukcye nakazuią mi odrzucić jego żądanie.

(podpisano) CHAMPIONNET.

Wypis z Liſtu z Thora *głowney kwatery armij Rzymſkiey d.* 15. *Nivos* (4. *Stycznia*.) „*Neapol* ieſt w zamięszaniu, Król oddalił ſię do *Sycylij* z wielu pieniędzmi i z swemi Miniſtrami. Zdaie ſię, iż w *Neapolu* nie ma iuż iak tylko pewny rodzay Rządu, ktòrym P. *Mack* kommenderuiący armią, kieruie. *Civita-Vechia* niechce ſłuchać żadnych propozycyow, i kiedyś zoſtanie ukarane. *Maugourit* poseł Neapolitańſki, *Meckin* ambaſſador w *Malcie*, ktòrzy byli aresztowani w *Viterbo*, są uwolnieni. *Viterbo* ſię poddało. Dnia onegdayszego przybył do *St Germano* Adjutant *Pignatelli* z połnomocnictwem. Propozycye jego były naſtępuiące: Byłby oddał *Kapuę*; ztamtąd pociągniętoby linią woienną, i zawieszono kroki nieprzyacielſkie: Ządał iechać do *Paryża* i ofiarował imieniem Krolewſkim Traktat przymierza zaczepnego i obronnego przeciwko *Anglij*, i oddawał wſzyſtkie okręty. Te propozycye są zapewne ſidłem; chciano zyſkać czas, a też same okręty ktòre nam dawano, wkrotce wysadzą woyſka *Angielſkie*. Przed kilku dniami z ſtanowiſka *Ankony* ſpoſtrzeżono wiele ſtatkow *Neapolitańſkich* i *Tureckich*.

W tym momencie (mowi *Przyiaciel Praw*) odbieramy dzienny rozkaz Generala *Championnet* z głowney kwatery z *Rocca-Secca*, który urzędownie potwierdza ciągłe armij *Rzymſkiey* zwycięſtwa. Ten rozkaz kończy ſię temi ſłowy: „Generał kommenderuiący winien sprawiedliwe pochwały dobrym poſtępkom 11. i 12. pułbrygady liniowey przy weyściu na territorium *Neapolitańſkie*. Przykro ieſt, iż nie można tego samego powiedzieć o 30. i 97. ktòre dopuściły ſię rabunku w *Rocca-Secca*.

Mowią iż Dyrektoryat odebrał oſtatniey nocy kuryera z wiadomością o nowym zwycięſtwie przez Generała *Championnet* odnieſionym. Ta bitwa odprawiać ſię miała w okolicach *Kapui*.

Redaktor niezaprzecza iżby deputowany *Salicetti* nie znaydował ſię teraz wd Włoszech, lecz zapewnia, iż nie ma żadnego od Rządu zlecenia. — Liſt z *Genui* pod d. 7. t. m. w dzienniku *Przyiaciel Praw* umieszczony, zawiera w sobie: „Marynarze ktòrzy wypłyneli z *Alexandyi* w tymże czaſie co i Ob. Ludwik *Buonaparte* Adjutant Generała kommenderniącego zeznaią, iż widzieli ſtatek *le Vif*, na ktòrym znaydował ſię ten officer maiący depesze do Dyrektoryatu. Iż ten ſtatek wſzedł do odnogi *Tarentſkiey* w Króleſtwie *Neapolitańſkim*, ktòra ma być zaięta przez iednę dywizyą armii Francuzkiey.

Ob. *Achar* Porucznik okrętu, wydał pismo o morſkiey bitwie dnia 1. Sierpnia pod *Abukir* ſtoczoney. Autor tego pisma był oczewiſtym świadkiem tey ſławney bitwy. Całe iey nieszczęście przypisuie nikczemności nieumieiętności, a nawet zdradzie ſzefow: Za pokazaniem ſię floty *Angielſkiey* w ſtanowiſku *Abukir* (mowi on) ſtatek ieden *Alexandryiſki* popłyuął z wiadomością o ſtanie i położeniu naszey eſkadry. *Anglicy* umieli z tego korzyſtać, gdyż ten ſtatek z niemi razem powrocił. On to ich zaprowadził w otwarte mieysce ktòre Admirał *Francuzki* między naszą eſkadrą i lądem zoſtawił. Na tym ſtatku znaydowali ſię officerowie *Francuzcy* należący do wyprawy. Ob. *Sieyes* konſul generalny Rzpltey w *Neapolu* ma zapisane ich imiona. Oſkarza także kontr-admirałow *Blanqnet*, *Duchayla*, *Villeneuve* i *Decret*. Zdaie ſię napomykać iż nieszczęśliwy *Bruejs* był ofiarą swoiey niedoſkonałości i zdradzieckich rad ktòre go otaczały.

Generał *Humbert* znany przez swoią wyprawę do *Irlandyi*, użyty ieſt iako Generał Brygady 5tey dywizyi w *Strazburgu*.

z Bois-le-Duc dnia 15. *Stycznia*.

Korpus insurgentow Belgickich do 7. tyſięcy wynoszący wkroczył niespodziewanie do *Campine*, tak dalece, iż mała liczba znayduiących ſię tam woyſk *Francuzkich* muſiała ſię oddalić. Insurgenci w tym zdarzeniu zabrawszy dosyć znaczną liczbę sprzętow woiennych, oszańcowali ſię od ſtrony *Arschot* i *Haſſelt*. Korpus Republikanow od 8. tyſięcy na dwie kolumny podzielony znayduie ſię w marszu dla otoczenia buntownikow. Czekamy więc co moment na wiadomość o nowey ſtanowiącey bitwie, ktòra muſi bydź nader krwawą z przyczyny, iż buntownicy są dobrze w broń, armaty, i ammunicyą opatrzeni.

z Hagi dnia 19. *Stycznia*.

Dyrektoryat *Batawſki* poſtanowił dla ſiebie ubior urzędowy. Składa ſię òn z ſukni czarney zwyczaynego kroiu, z bogatym haftem liści dębowych złotych, z kapelusza ſtoſowanego z białemi piorami, i z ſzarfy troykolorowey. —Dziś obchodzona tu była rocznica rewolucyi.

z Konſtantynopola dnia 24. *Grudnia*.

Znayduiący ſię tu ieńcy *francuzcy* przymuszeni ſą pracować około uzbroienia okrętow woiennych. Jeſzcze 10. okrętow liniowych maią być w pogotowiu do złączenia ſię z 8miu okrętami i kilku fregatami *Roſſyiſkiemi*. *Francuzi* z przyczyny niedoſtatku ołowiu, kazali obedrzeć dachy niektòrych Meczetow, co pomnożyło nieukontentowanie mieszkańcow.— Baszowie *Damaſku* i *Akry* nie wykonali doſtatecznie danych ſobie rozkazow. Poſłano im przeto naysurowsze fermany. Eſkadra admirała *Hood* przed portem *Alexandryiſkim*, wzmocnioną zoſtała ośmnaſtu okrętami woiennemi *Rosſyiſkiemi* i *Tureckiemi*, oraz ſzalupami kanonierſkiemi.

z Sztokolmu dnia 15. *Stycznia*.

Mianowany nadzwyczaynym poſłem do dworu *Duńſkiego* Baron *d'Oxenſtierna*, wyiechał iuż na mieysce przeznaczenia swego.—Tuteyszy ambaſſador *Roſſyiſki* baron *de Budberg*, kupuie dla ſiebie wielki dom na ulicy S. *Pawła*.

z Kopenhagi dnia 22. Stycznia.

Obywatel *Grouvelle* Minister Rzpltey *Francuzkiey* przy dworze naszym, publicznie ogłosił, aby obywatele *Francuzcy* w *Duńskiey* służbie zostaiący, a ktòrzy do konskrypcyi w kraiach Rzpltey należą, zgłosili się do niego, a to w celu aby do wspomnioney konskrypcyi zapisanemi zostali. — W tuteyszey gazecie handlowey doniesiono iest, iż wyspa *Ile de France* podług depeszow dnia 21. Sierpnia 1798. zrobiła się niepodległą.

Od granic Austryackich dnia 26. Stycznia.

Z *Konstantynopola* donoszą, iż Porta wydała rozkazy do kommendantow *Dardanellow*, aby tam przyięto z wszelkiemi honorami kapitana *Angiels: Sidneja-Smith*, na ktòrego przybycie oczekuią w *Konstantynopolu*. Brat iego Poseł wysłał na przeciw niemu do *Dardanellow* pierwszego dragomana swoego P. *Pisari*.— Nowa *Rossyiska* armia od 45,000. ludzi iuż się zbiera, i ma być znowu oddana pod dyspozycyą naszego dworu.— Generał *francuzki Serrurier* z eskortą 400 kawaleryi na dniu 2. Stycznia przybył do *Lukki*, i stanął w pałacu margrabiego *Bocella*.

z Vallandar dnia 17. Stycznia.

Francuzi coraz bardziey ścieśniaią *Erenbreitstein*. Na dniu 14. znowu dwoch officerow PP. *Faber i Trautenberg* przybyli z *Erenbreitsteinu* do *Koblenz*, zkąd wzieli z sobą depesze Generała *Jourdan* do kommendanta *Erenbreitsteinu*.

z Rastad dnia 20. Stycznia.

Utracono iuż nadzieię uratowania *Erenbteitsteinu*, kommendant tey fortecy wysłał officera do głowney kwatery woysk Cesarskich, i do iedney twierdzy pułnocney z żądaniem posiłkow, lecz na prożno. Niepozwolono nawet na dostarczenie żywności. Zdaie się, iż głowna kwatera *francuzka* będzie przeniesioną podług okoliczności do *Offenburga* na prawy brzeg *Renu*.— Wiele osob uczyniło iuż skrycie przygotowania do wyiazdu, w przypadku smutney konieczności, ktòrey się iednak niespodziewamy.

Pomimo tylu zdarzeń, ktore od nieiakiego czasu zaszły, powszechnym tu iest mniemaniem, że nieprzyidzie do zerwania pokoiu między *Austryą* i *Francyą*.

Dnia 21 Stycznia.

Dnia dzisieyszego przbył tu oczekiwany kuryer z *Wiednia*. Członkom Deputacyi kommunikowano następuiące wyrazy z odpowiedzi Cesarskiey na Notę *francuzką*: JCMość zadziwia się, iż ministrowie *francuzcy* udali się do Deputacyi Rzeszy w *Rastad* w takiey okoliczności iaką iest marsz woyska *Rossyiskiego*, z przyczyny, iż ten interess niema żadnego związku z pokoiem Rzeszy, i żadnym sposobem do tego pokoiu wpływać niemoże. JCMość ukontentowany iest z sposobu, iakim sobie Deputacya w tey okoliczności postąpiła, oświadczaiąc, iż ta wcale do niey nie należy. J. C. Mość oczekiwać będzie, co mu w tey mierze Seym *Ratyzboński* przełoży.— Dowiaduiemy się. iż G. *Bernadotte*, ktòry od miesiąca znayduie się z swoim korpusem w okolicach *Spiry i Landau*, odebrał rozkaz od Dyrektoryatu, ażeby natychmiast przybywał do *Paryża*.

z Zurich dnia 19. Stycznia.

Fracuzi weszli na dniu 5. do *Neapolu*. Wczoray pisał G. *Rheinwald* do tuteyszey administracyi w następuiącey osnowie: Generał *en chef* zlecił mi, abym wam Obywatele doniosł o nowych korzyściach przez oręż *Francuzki* nad *Neapolitanczykami* odniesionych.— Na dniu 30. Grudnia armia *Rzymska* opanowała przez kapitulacyą fortecę *Gaeta*, zdobywszy w niey 150. armat i 800. ieńcow.— Na dniu 2. Stycznia posuneła się daley do *Neapolu*, gdzie na dniu 5. wkroczyła. Wzywam was Obywatele, abyście tę urzędową wiadomość publicznie ogłosili. (podpisano) *Rheinwald*.

Od granic Włoskich dnia 10 Stycznia.

Generał *Championnet* ogłosił następuiące rozrządzenie: Ktokolwiek w kraiach Rzeczypospolitey *Rzymskiey*, uszkodzi Zyda na ciele lub maiątku iego, ten karze rozstrzelania podpadnie. Wszystka broń bez wyięcia ma być do zamku S. Anioła oddana. Polowanie iest do pewnego czasu zakazane.— Mufty w *Konstantynopolu* włożył klątew na tych wszystkich, ktòrzy w służbie *Basmana-Oglu* zostaią.

Listy z *Tryestu* donoszą, że korpus woyska posiłkowego *Rossyiskiego*, ktòry wszedł do kraiow Cesarskich, ma się udać do *Istryi* i *Dalmacyi Austryackiey*. Wiadomość o cofnieniu się woysk *Francuzkich* z kraiow *Neapolitańskich*, na mocy umòwionego zawieszenie broni niepotwierdziło się: dowiaduiemy się przeciwnie, że armia *Championeta* coraz się daley posuwa. *Francuzi* d. 31. Grudnia ieszcze nie zaieli *Civita-vecchia*. To miasto znaydowało się w stanie insurrekcyi ròwnie iak i *Viterbo*, ktòre iuż się poddało. Hrabia *Damas*, emigrant *Francuzki* na czele iednego oddziału *Neapolitanczykow*, dowiodł w ròżnych zdarzeniach, iak wiele człowiek waleczny dokazać może. Gdy na dniu 14. Grudnia część woysk *Neapolitańskich* w liczbie 4000. ludzi została od głòwney armii odciętą. czyniła nieiakie usiłowanie w celu otworzenia sobie drogi przez *Rzym*, gdzie tak w zabitych, iako i w niewolą wziętych utraciwszy połowę ludzi, znaydowała się w naykrytycznieyszym położeniu. Hrabia *Damas* zebrał szczątki tych niedobitkow, i ułożył śmiały proiekt cofnienia się raczey aż do *Livorno*, ieżeli nie będzie można ratować się inaczey, anizeli poddać się w ręce nieprzyiacioł. Cofał się więc obronną ręką ku *Viterbo*, pobudzaiąc wszędzie lud wieyski do insurrekcyi, i roznosząc wiadomość o zupełnym pobiciu *Francuzow*, i że reszta ich woysk, ktòra czyniła opor *Neapolitańczykom*, zewsząd iest otoczona, i zostanie w konieczności otwierać sobie drogę orężem. Tym więc sposobem odważny ten woiownik, ktòry dnia 20. Grndnia był oddalony o 20. mil od armii *Neapolitańskiey*, przedarł się nakoniec wśrzôd nieprzyiacioł na czele 1500. ludzi do *Orbitello*, na brzegach *Toskanii* położonego, zkąd szczęśliwie z garstką swoich braci oręża popłynął na morze.

z Medyolanu dnia 10. Stycznia.

Z głowney kwatery w Kairze 26. Vendemiaire (17. *Października*) *Buonaparte Generał kommenderuiący do Dyrektoryatu Wykonawczego*.— Przesyłam wam szczeguły niektorych bitew zaszłych w rożnych czasach i w roznych mieyscach przeciwko *Mammelukom* niektorym pokoleniom *Arabow*, i niektorym zbuntowanym osadom

Bitwa pod Remesie.

Generał brygady *Fugieres* z iednym batalionem 18. pułbrygady przybył do *Menouf* w *Delta* (*niższym Egipcie*) dnia 28. Thermidor (15. Sierpnia) dla przeyścia do. *Mohalle-eb-Keber* stolicy Prowincyi *Garbie*. Ta osada oparła się iego weyściu; po iedno godzinney bitwie odpędził nieprzyiaciela, otoczył go, położył na placu 200. ludzi, i obiął to stanowisko.

Bitwa pod Gemelé

Generał *Dugua* 17. Września wyprawił Generała *Damas* z iednym batalionem dla rozpoznania kanału *Aschmund* i poskromienia wsiow nieposłusznych za przybyciem do *Gemelé*, część *Arabow* złączonych w *Tellahes* uderzyła na nas, lecz wkrotce rozproszoną została.

Bitwa pod Mit-Kamor.

Arabowie z *Derné* zaymowali wieś *Bondé*. Zalani zewsząd wodą, mniemali się bespiecznemi, i przez swoie napaści byli przeszkodą żegludze na *Nilu* Generałowie *Murat* i *Lanus* mieli odwagę poyść przeciwko temu stanowisku, gdzie przybyli 27. Września. Po krotkim z ręczney broni strzelaniu, *Arabowie* zostali rozpędzonemi. Woysko nasze ścigało ich przez pięć mil maiąc wodę do pasa. Ich konie, wielbłądy, i wszystkie sprzęty przeszły do rąk naszych, a 200 tych nieszczęśliwych utoneło w wodzie lub od oręża legło.

Bitwy przez Generała Dessaix *stoczone.*

Generał *Dessaix* wyiechał z *Kairu* 25. Sierpnia dla pomknięcia się do *wyższego Egiptu* na flottylli od dwoch pułgaler i sześciu pocztowych statkow. Popłynął *Nilem*, a przybywszy do *Benesueff* d. 31. wysiadł na ląd, i po nagłym marszu przybył do *Fehnesé* miasta. nad kanałem *Jozefa* od *Murad Bey* iuż opuszczonego: znalazł tam 14. statkow, z bagażami, namiotami i czterema armatami. Dnia 7. Września popłynął daley *Nilem*, i przybył do *Assiout* (*Siut*) d. 15. o 100. mil przeszło położonego od *Kairu*, ścigaiąc zawsze flotyllę Beja, ktora szukała schronienia aż w okolicach kataraktowych.— D. 17. powrocił do uyścia kanału *Jozefa*; a d. 3. Października, po nader przykrey żegludze, stanął w *Fehnese*. D. 5. i 6. Października odprawił z nieprzyiacielem kilka małych utarczek, ktore były wstępem do znakomitego zwycięstwa pod *Sediman*.— *Bitwa pod Sediman*. D. 7. Października rowno ze dniem, nasza dywizya iuż była uszykowana przed armią *Murad Beia*, złożoną z 7000. iazdy po większey części *Arabskiey*, i z iednego oddziału piechoty, ktora pilnowała szańcow *Sedymańskich* 4. armatami bronionych. Gdy z naszey strony potrzebne do spotkania się czyniono przygotowania, *Mammeluki*, zostaiąc nieiaki czas w niepewności, coby im czynić należało, postanowili nakoniec uderzyć na nas; iakoż z naywiększą odwagą, krzycząc niesłychanie rzucili się na nasze szeregi, od ktorych z nieustraszonym męstwem byli przyięci. Strzelcy 21. pułbrygady nie razili nieprzyiaciela, aż gdy był o 10 krokow od nich odległy, po czym nadstawili swoie bagnety. Co było tylko ludzi walecznych w tey kawaleryi, wszyscy zgineli od miecza, zostawiwszy swoie siekiery i inną broń na placu bitwy. Suwali się na brzuchach po ziemi, aby uniknąć naszych bagnetow i ranić w nogi naszych żołnierzy. Lecz to wszystko było nadaremno; przymuszeni byli oni uciekać, a nasi posuwali się tym czasem ku *Sediman*, niezważaiąc na cztero-armatny ich ogień; i przyszło znowu do strzelania z ręczney broni, po czym wkrotce zdobyliśmy wszystkie szańce, armaty i bagaże: w armiy *Murada* dwoch Beiow iest rannych i dwoch zabitych, tudzież 400. ludzi naywybornnieyszego woyska zostało na placu. Nasza strata tak w zabitych iako i rannych 36. ludzi wynosi.

z Bononij dnia 12. Stycznia.

Krol *Sardyński* przybył tu dnia dzisieyszego o 5. godzinie po południu. Nie wiemy iak tu długo zabawi.— Woyska *Francuzkie* nie przestaią pomykać się ku granicom *Austryackim*. Fortece *Bergamo*, *Brescia* i *Ferrara* odebrały żywność na 6. miesięcy i wzmocnienie załogi— Donoszą z *Rzymu*, iż Ob. *Bertholio* uwiadomił Konsulat o swoiey nominacyi na urząd Ambassadora Rzpltey *Francuzkiey* przy Rzpltey *Rzymskiey*. Ob. *Dupotr* bywszy kommissarz Dyrektoryatu *Francuzkiego*, mianowany został ministrem skarbowym na mieysce Ob. *Rossi* ktory żądał dymissyi.

z Florencyi dnia 12. Stycznia.

Listy z *Neapolu* pod dniem 3 t. m. zawieraią następuiące szczeguły: Krol za swoim tu przybyciem wysłał do Generała *Championnet* trzech deputowanych dla traktowania o zgodę. Ci deputowani byli: Margrabia de *Gallo* pierwszy minister, Ambassador *Hiszpański* i Ambassador *Cisalpiński*. Generał *Championnet* uwiadomiony o ich przybyciu i zamiarze poselstwa, niechciał ich przyiąć, i kazał im powiedzieć, iż miał rozkaz postępować daley. Na to oświadczenie krol opuścił swoią stolicę. Przed oddaleniem się z portu, Admirał *Nelson* kazał zapalić wiele okrętow woiennych i 70 statkow kanonierskich; innym zaś okrętom kazał za sobą płynąć. Rozkazał także zagwoździć wszystkie armaty brzegow morskich strzegące, a na oblężenie *Neapolu* zostawił kilka *Portugalskich* Okrętow. — Krol przyięty został od mieszkańcow *Palermy* ze wszelkim uczuciem, iakie iego nieszczęście wzbudza.— Xiąże *Pignatelli* został się w *Neapolu* z tytułem vice-krola.— Ten Gubernator nazaiutrz po wyiezdzie Krolewskim przymuszony był przedsięwziąść środki bespieczeństwa, i aresztować wiele podeyrzanych osob. Złożona była Rada na ktorey postanowiono, iż Margrabia de *Gallo* uda się do *Wiednia* z proźbą o wdanie się Cesarza Jmci. Uczyniono potym wszystkie rozporządzenia dla obrony miasta, *Lazaroni* ofiarowali się służyć w batalionach.— W dzień 3 Stycz: G. *Mack* połączył rozmaite części swoiey armii i oszańcował się pod *Kapuą*. G. *Championnet* od czasu wzięcia *Gaety* nie wiele się posunął czekaiąc na nowe posiłki. Na Radzie woienney w *Neapolu* postanowiono proponować Generałowi *Francuzkiemu* zawieszenie broni. Mowią iż Admirał *Nelson* przybywszy do *Palermy*, zgromadził natychmiast wielką liczbę statkow przewozowych z ktòremi ku wschodowi popłynął. Jego zamiarem ma być zabranie korpusu woysk *Rossyiskich* i *Tureckich* i przywiezienie ich do Krolestwa *Neapolitańskiego*, gdzie maią walczyć przeciwko woyskom *Francuzkim*.— Donoszą z *Luki* pod d. 9. t. m. To miasto stało się obronnym miastem *Francuzow*; ktorzy obieli rząd cywilny i woyskowy. Partya Francuzka iawnie się okazuie; wysłała do *Paryża* deputowanego z żądaniem o przyłączenie Lukańskiego kraiu do Rzpltey Cisalpinskiey.— W porcie *Liworno* nie ma iuż żadnego Angielskiego ani Portugalskiego okrętu.

DONIESIENIA.

Kantor tey Gazety iest w Rynku Starego Miasta, w kamienicy JP. Eberta, *pod Nrem* 65. *na drugim piętrze.* — Exemplarz groszy 20.